

כיפת ברזל: אופוריה תקשורתית
מאת: ד"ר עודד עמיחי, 15.4.2011

עיתונות חוגגת על הישגי כיפת ברזל ולועגת למקטרגים. האם יש כיסוי לאופוריה התקשורתית? ראשי היישובים בעוטף עזה כבר יודעים שכיפת ברזל לא תגן עליהם, למרות שזו הייתה העילה לפיתוח המערכת, ושר הביטחון כבר חוגג על עסקאות היצוא שבדרך.

כותב אנשיל פפר (הארץ, 15.4.11):

... "חגיגות כיפת ברזל בשבוע האחרון השתיקו כמעט לחלוטין את מקהלת המקטרגים שניסתה בשלוש השנים האחרונות לקדם פתרונות טכנולוגיים אחרים לאיום הרקטות. הוויכוח על נחיצות המערכת התחלף בשאלה מדוע לא קונים עוד סוללות, ומהר... יש לזכור, שלמרות פסטיבל כיפת ברזל בימים האחרונים, שרי הביטחון עמיר פרץ ואהוד ברק והצמרת האזרחית של משרד הביטחון כפו את המערכת על צה"ל וחיל האוויר, שכלל לא רצו להקדיש לה משאבים. הגיע הזמן שהאזרחים יתערבו שוב".

<http://www.haaretz.co.il/hasite/spages/1225121.html>

נחום ברנע (ידיעות, 15.4.11) מצטט את **חיים ילון**, ראש המועצה האזורית אשכול: "... בגל השיגורים הנוכחי חטפו יישובי חבל אשכול יותר פצמ"רים וקסאמים משחטפו בכל תקופת עופרת יצוקה... לא על קסאמים נשרוף צמיגים. אנחנו נילחם על מחיר המים. נעשה דברים שעוד לא נעשו בארץ. עליית מחיר המים היא סוף החקלאות..." ... "הוא שמח בשמחתם שלתושבי אשקלון, אשדוד ובאר שבע, שסוללות כיפת ברזל מספקות להם הגנה. כיפת ברזל לא מגינה על התושבים שלו: הם קרובים מדי לעזה. הם זקוקים למערכת התראה טובה ול-30 ס"מ בטון מזוין. עם שני אלה הם מסודרים..."

המשך הכתבה של **נחום ברנע** מעניין עוד יותר: "... ההצלחה של מערכת כיפת ברזל פתחה קרב שאין טבעי ממנו על הקרדיט: מי החליט מה ומתי. אחד מאנשי משרד הביטחון הזכיר לי השבוע, שאת ההחלטה הראשונית קיבל שאול מופז כשהיה שר ביטחון. עמיר פרץ קיבל את ההחלטה הקובעת. הוא בחר ברפאל ולא בתעשייה האווירית, בכיפת ברזל ולא במערכות אחרות. זאת הייתה החלטה אמיצה, החלטה שפרץ יכול להתגאות בה.

עם זאת, הספקות בקשר למערכת לא גוועו. אהוד ברק, שירש את פרץ במשרד הביטחון, הדף את כולם. ברק סופג בצדק הרבה ביקורת על החלטות שקיבל ולא קיבל בשנים האחרונות. בכיפת ברזל הוא החליט נכון. המאבק העיקרי שלו היה נגד הצבא. אשכנזי, שכמנכ"ל משרד הביטחון תמך במערכת, לא שש לשלם את המחיר שלה כרמטכ"ל. קציני חיל אוויר החמיצו פנים... הוא דיבר על אתגר הטפו"זים - טילים פשוטים וזולים. "זה אתגר קשה לצה"ל. אני זוכר איך כל מיני מומחים לעגו לנו. הייתי צריך לשלוח את (מנכ"ל משרד הביטחון פנחס) בוכריס לאיזה מדבר בארצות הברית לבדוק שוב את הנאוטילוס, מערכת

שפיתוחה הוקפא, כדי להוכיח שהיא לא עובדת. אמרו שכיפת ברזל תהיה יקרה מדי. שלא תהיה מוכנה בזמן. שלא תעבוד".

ברק השיג מימון ביניים לפרויקט ממדינה זרה. "הסברתי כל הזמן שכאשר יש לנו מערכת שיכולה ליירט, היא משנה את הרגשת הביטחון של האנשים. היא משנה גם את שיקולי הצד השני. היא נותנת לנו חופש אדיר". הוא בטוח שהמערכת תהיה להיט לייצוא. ברק מסרב לפרט, אבל קל לנחש אילו מדינות יגלו עניין: דרום קוריאה למשל, שבירתה סיאול סמוכה לגבול עם צפון קוריאה; הודו; ארצות הברית, כדי להגן על פרישה של כוחות יהשה גדולים. הוא מאמין שאורך חיי המדף של המערכת יגיע ל- 20 שנה..."

כותבים עמוס הראל ואבי יששכרוף (הארץ, 15.4.11):

... "זו הייתה, אומר שר הביטחון, דרך ייסורים. מעטים במערכת המדינית והביטחונית האמינו בפרויקט. הלובי הנמרץ של המערכת המתחרה, ליירוט באמצעות לייזר, השקיע מאמץ גדול לשכנע שלכיפה אין תוחלת..."

<http://www.haaretz.co.il/hasite/spages/1225064.html>

כותב אודי הירש, (nrg, 12.4.11):

"לכאורה, צריך להיות קטנוני במיוחד כדי לא להצטרף לפסטיבל הברכות והאיחולים לכיפת ברזל. גם אם מתקשים לשכוח את המאבקים הפנימיים במערכת הביטחון סביב אישור התוכנית, את העלות העצומה של כל טיל מיירט ואת מספרן הזעום של הסוללות, עם ההצלחה הראשונית קשה להתווכח... בשלב מסוים ייתש כוחנו, או שסתם נתרושש כתוצאה משיגור טילים בשווי מאה אלף דולר. בשלב מסוים נפנים שכיפת ברזל היא הצלחה טקטית מסחררת, שמאחוריה מסתתרת קטסטרופה אסטרטגית מתמשכת".

<http://www.nrg.co.il/online/1/ART2/231/484.html>

עפר שלח (מעריב, 15.4.11) משבח את השגי כיפת ברזל ומערער על הקרדיט שלקח

לעצמו עמיר פרץ בנושא:

... "תחילת הפיתוח של "כיפת ברזל" קדמה לימיו של פרץ. למעשה, כמו דברים רבים בישראל, אף שר לא ממש החליט עליה. דוח מבקר המדינה בעניין קובע במפורש שמרכז פיתוח אמצעי לחימה (מפא"ת) החל בתהליך כבר באוגוסט 2005, ביוזמתו של מי שהיה ראש המו"פ במפא"ת, תת-אלוף דני גולד. המבקר אף תקף את גולד על כך שפעל ללא אפיון מבצעי של צה"ל - בעיקר מפני שצה"ל כלל לא רצה במערכת. שר הביטחון היה שאול מופז, והחלטתו התבטאה בכך שלא עצר את גולד..."

בסופו של דבר, זה מאמר בזכות כיפת ברזל, אף מילה על חלופות, לא וולקן-פלנקס ולא לייזרים.

<http://www.nrg.co.il/online/1/ART2/232/688.html>

ראשי היישובים (חיים ילין) משלימים עם חיים הצל הרקטות והפצמ"רים. העיקר - תעריפי המים. העיתונות חוגגת יחד עם מערכת הביטחון. היכן הביקורת? זחיחות הדעת בתפארתה.

אופוריה תקשורתית זו באה אולי כתגובה לביקורת נוקבת שהושמעה בשבועות האחרונים בתקשורת נגד כיפת ברזל:

פדהצור (הארץ, 13.4.11) תוקף את כיפת ברזל:

... "עלות היירוט של כל רקטה גבוהה כל כך, שהפלסטינים צריכים רק לשגר עוד ועוד רקטות, זולות למדי, ולרוקן בתוך זמן קצר יחסית את המאגרים של טילי כיפת ברזל... כמות הטילים שיכולה מערכת הביטחון לרכוש מוגבלת מראש, אלא אם כן רוצים לשעבד את תקציב הביטחון לרכש טילי הגנה... כיפת ברזל כלל אינה יכולה לספק הגנה ליישובי עוטף עזה - לא לשדרות ולא לבתי הספר ולגני הילדים ביישובי המועצה האזורית שער הנגב... כיפת ברזל גם אינה מסוגלת להתמודד עם פצצות מרגמה, שהן חלק משמעותי מאוד מהאיום על יישובי עוטף עזה. כלומר, מערכת ההגנה אינה נותנת מענה לצורך הבסיסי שלשמו פותחה - הגנה על שדרות ושכנותיה..."

<http://www.haaretz.co.il/hasite/spages/1224811.html>

פדהצור התראיין גם אצל דן שילון (ערוץ 2, 1.4.11) ואמר:

... "יש שתי חלופות אחרות, אחת - תותח שעבד מצוין בעיקר ואפגניסטן, וולקן-פלנקס. לא מביאים אותו כי אולי ישאלו למה השקיעו מיליארדים בכ"ב. החלופה השנייה היא הלייזר... סגן נשיא החברה המייצרת שלח מכתב עם התחייבות... יש לי העתק שלו, לא ענו לו... הבעיה היא שלא רוצים להביא את הלייזר, כי אז יתברר שהחלטה לא הייתה נכונה".

יוסי מלמן וגיא בכור התראיינו בערוץ 2 (27.3.11). מלמן תקף את ההגיון בכיפת ברזל והציג שתי חלופות - את תותח הוולקן-פלנקס ואת הלייזר. גיא בכור הביע תמיהתו על הזנחת הלייזר (נאוטילוס / סקייגארד).

[/http://reshet.ynet.co.il/Shows/Haolam_Haboker/videomarklist,182223](http://reshet.ynet.co.il/Shows/Haolam_Haboker/videomarklist,182223)

ערוץ 10 (גיא זוהר) שידר בראשית אפריל כתבה ביקורתית על כיפת ברזל: ... "שר הביטחון החמיא השבוע במקום הצבת סוללת "כיפת ברזל" לתעשיות הביטחוניות על ההישג הטכנולוגי המזהיר אבל כמה יעילה המערכת הזאת בהגנה מפני הירי מעזה? מה הניע את מערכת הביטחון להעדיף אותה על פני חלופות אחרות - פחד? שיקולים כספיים?"...

<http://news.nana10.co.il/Article/?ArticleID=792151>

דן שילון (ערוץ 2, 25.3.11) ראיין את גיורא איילנד שהביע חרטה על ההחלטה לגנוז את פרויקט הלייזר (נאוטילוס).

אהרון רול תוקף את עקרון ההגנה באמצעות כיפת ברזל: ... "ישראל לא תעמוד במטר טילים המונים עשרות אלפים רבים המצויים בידי החמאס והחיזבאללה, באשר לא נהיה מסוגלים לייצר את הכמות הנידרשת של טילי כיפת ברזל בזמן סביר מהפן החרושת והכלכלי ... גם אם נצליח (תאורטית) לפגוע בכל הגראדים המשוגרים, הרי שעלות טילי "כיפת ברזל" אשר ישוגרו כנגד הגראדים והקסאם תעמיד את מדינת ישראל בפני פשיטת רגל כלכלית וודאית (כ 50 עד 100 אלף דולאר לטיל שיגור) וכך, "עוד ניצחון כזה ואבדנו" ... מערכת "כיפת ברזל" אינה מאפשרת הפצצת אשקלון ובאר שבע? אין בעיה, קיימות ערים רבות נוספות הנימצאות בטווח הגראדים אשר ישראל אינה מסוגלת להגן על כולן יחדיו בפשטות משום שאין בידיה די מערכות "כיפת ברזל" ...

... "בשיקולי מעטפת ההגנה האווירית הישראלית, הרי מותרת "כיפת ברזל" "חור" בשמי הארץ שהסיכוי היחיד כעת למלאו הוא בהבאת מערכות תותחי לייזר ארצה ... מערכות תותחי הלייזר מגיבה למצער מיידית (בהשוואה ל"כיפת ברזל"), מחיר מערכת תותח לייזר הוא אך שבריר ממחיר מערכת "כיפת ברזל" ומחיר כל "יריה" מגיע ל 2-4% ממחיר טיל "כיפת ברזל". יתרונות תותחי הלייזר הללו מעמידים אותם הרחק מעל מערכת "כיפת ברזל" בכל האמור להגנה בטווחים הקצרים" ...

את הביקורת החריפה ביותר נגד הרעיון של יירוט רקטות קצרות טווח באמצעות טילי יירוט הביע **משה ארנס**, מומחה לטילים, מי שנחשב לאבי החץ, שר הביטחון לשעבר (הארץ, 28.12.10): ... "לא צריך להיות מדען טילים כדי להבין שמדובר בחלום באספמיה. לבד מהאתגר הטכנולוגי העצום שמציב פיתוח מערכת כזאת, פערי העלות בין הטיל הפשוט המכוון נגד האוכלוסייה לבין המערכת המתוחכמת שנועדה ליירט אותו, גדולים מכדי שהדבר יהווה פתרון לבעיה. לאחר מכן נאמר לנו שביכולתנו להרתיע את הטרוריסטים משימוש בנשק זה נגדנו. תחשבו על זה טוב. מי כאן מרתיע את מי?" ... מוטב שראש הממשלה שלנו, שר הביטחון, השביעייה, הקבינט, המועצה לביטחון לאומי, צה"ל וועדת חוץ וביטחון של הכנסת, יפעילו את הראש ויתחילו לעבוד. המלאכה מרובה והזמן עלול להיות קצר. אחרת, כדאי שכבר נתחיל להתכונן לוועדת החקירה הבאה" ...
<http://www.haaretz.co.il/hasite/spages/1206327.html>

להלן קישור לראיון שקיימתי בערוץ 2 (אברי גלעד והילה קורח, 11.4.11) בנושא:

http://reshet.ynet.co.il/Shows/Haolam_Haboker/videomarklist,182989

הכותב הוא יו"ר עמותת מגן לעורף